

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiu abonamentului:		Pretiu insertiunilor:		Correspondintele se se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl. — cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	
„ „ „ „ 1/2 anu . . .	2 „ 50 „		4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
Pentru Romani'a si strainetate pe anu .	7 „ — „			
„ „ „ „ 1/2 „	3 „ 50 „			

Invitare de prenumeratiune

la

„BISERIC'A si SCOL'A“

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

De la 1 Iuliu vechiu, fóia „Biseric'a si Scól'a“ intra in alu doile semestru alu anului curentu.

Rugamu deci pre on. abonenti a caroru abonamentu incéta cu finea lui Iuniu, se-si renoiésca abonamentulu câtu mai curendu, ca se nu intrerupemu espedarea jurnalului.

Pretiu abonamentulu este celu din frontespiciulu foiei, si anume: 2 fl. 50 cr. pe jumetate de anu pentru Austro-Ungaria, si 3 fl. 50 cr. pentru strainetate.

Banii se se trimita prin asemnatiuni postale.

Redactiunea.

Visitarea canonica a Preasantiei Sale Domnului Episcopu diecesanu in partile Buteniloru si ale Halmagiului.

Un'a dintre vechile institutiuni de disciplina bisericésca este si visitarea séu cercetarea bisericiloru de catra episcopii eparchioti. Mare insemnatate avea in secolii primari ai crestinismului cercetarea turmei cuventatóre de catra pastorii sei, si nu mai pucina insemnatate are ea si astadi. Sunt insa pucini la numeru apostolii, cari, luandu crucea lui Christosu, se se puna pre sine modelu turmei lor, cu fapta si cu cuventulu in sporirea virtutiloru crestinesei si inaltierea poporului.

Noi, eparchiotii aradani, ne simtimu norocosi, cá in timpuri asia grele, Ddiu ni-a datu pre Archiereulu, care nu crutia nici o ustenéla nici unu sacrificiu pentru ridicarea buneii stari a poporului seu, alergandu, ca unu apostolu in tóte partile diecesei, spre a invetiá si mangaiá pre fii sei spirituali. Aceste sunt fapte, pre cari istori'a trebuie se le insemne cu

litere nesterse pe paginile sale, lasandu-le esemple pentru toti pastorii poporului. Din acestu punctu de vedere, vinu eu a espune in tóte mormentele ei visitarea canonica, ce a facutu Preasantitulu Episcopu alu diecesei Aradului, in partile Buteniloru si ale Halmagiului.

Sambata dupa amédiadi in ajunulu Rusalieloru a sositu Preasanti'a Sa la *Silind'a*, in protopresbiteratulu Buteniloru, insocitu de cuviosulu parinte protosincelu Iosifu Goldisiu si de unu diaconu. La marginea comunei lu-asteptá comitetulu parochiale si comunale in frunte cu protopresbiterulu tractuale si cu inteligintii din pregiuru. Primirea a fostu cuvintiósá atátu afara de comuna, câtu si la biserica prin preoti si multimea poporului; in biserica dupa seversirea rugatiuniloru de séra si o rugatiune pentru rodirea pamentului si pentru ploi recoritórie — a urmatu o cuventare catra cei presinti, carea cuventare nu poté se nu produca efectu in ascultatori. La scóla apoi a ascultatu pre vro câtiva dintre scolari si facandu-si observările, s'a indepartatu spre *Luguzau*, unde poporulu dimpreuna cu celu din vecin'a comuna *Camna* lu-asteptá in apropierea drumului de tíera. Dupa-ce a indreptatu si catra acesti'a câteva cuvinte de invetiatura, Preasanti'a Sa a luat u calea catra Cuiedu in urma calaretiloru, cari in vr'o 10 parchi dedeau de seire, cá caletoriulu de pe drumulu nostru ni este unu ospe naltu si iubitu. Sositu in otarulu Cuiedaniloru, in mijloculu unei paduri umbróse, Preasanti'a Sa din odata fu intimpinatu de dóue corporatiuni, de fruntasii din Cuiedu si de cei din Hodisiu, cari ambele comune suntu aprópe de olalta inse nu totu in aceea-si directiune a drumului si cari ambele doriau prin fruntasii lor — a fi cercetate de naltulu ospe.

Vediendu Preasanti'a Sa ferbintea dorintia a fruntasiloru, se hotari ca nainte de a merge la Cuiedu, se cercetedie si comun'a *Hodisiulu*, in carea s'au si facutu pregatiri de primire demne de iubitulu Archiereu. Poporulu s'au adunatu cu micu cu mare la biserica si au ascultat sfaturile parintiesci. O de ar

fi ca se le si padiésca atátu cei de aicea, câtu si toti, cari le-au auditu si de prin alte locuri! La scóla Prea Santi'a Sa a lasatu premie de bani la pruncii sirguitori. Dela Hodisiu s'a rentorsu Prea Santi'a Sa la *Cuiedu*, condusu de vr'o 40 calareti si petrecutu de fruntasii, cari in siru lungu de carutie i urmau. Multimea poporului din comuna undulá in curtea spaciósa a bisericeii, care de care se védia mai bine pre archiereulu seu. In biserica Preasantitulu Episcopu mai antáiu a facutu rogatiuni pentru buna intocmire a elementelor, pentru ploí folositóre, apoi a tienutu cuventare catra poporu, carele intre afecte de mangaiere si intre cugetari edificátorie de sufletu si inima se vedea a primí fia-care cuventu de invetiatura. In scóla Preasanti'a Sa a pusu intrebari, la cari scolari au respunsu dupa cuprinderea loru mai pucinu séu mai multu indestulitoriu. Dupa-ce si in scóla a vorbitu câteva cuvinte de invetiatura Prea Santi'a Sa se indepartá spre *Buteni*. De abia se inaltá de-asupra délului, preste carele trece drumulu, — ceriulu incepe a picurí din canalele sale, si fiindu si diu'a plecata spre culciusu, dumbráville, prin cari se fece trecerea, devenira din ce in ce — mai intunecóse asteliu, încátu la hotarulu comunei de abia se vedeau fruntasii, intelegintii si calaretii, cari iesisera spre intimpinarea Archiereului. Erá tardiu sér'a cam pe la 10. óre, si plou'a nu glumiá pe cum se imparea la inceputu, — in pregiulu bisericeii din Buteni totusi multime de ómeni astépta se sosésca Archipastoriulu loru. Preotii din locu si altii din pregiuru imbracati in ornate bisericesci presintá Pre Santiei Sale sant'a cruce si avangeliulu spre sarutare, apoi intre cantecculu melodiosu alu scolariloru intrá in biserica si facandu scurte rogatiuni de multiamire pentru norocósa sosire, anunciandu multimei, cà in diu'a urmatória ca si in diu'a de Rusalie, va servi sant'a liturgia in biserica din Buteni, fú petrecutu la cuartirulu aprópe de biserica in casele veduvei protopresbiterese Anna Machi, carea intrég'a sa locuintia comoda a binevoitu a o dá la dispusetiunea Prea Santiei Sale.

Deminéti'a ne tradiramu cu atmosfer'a stramutata, plóu'a recoritória amplu crepaturile, ce nu se mai observau in pamentu; erau 6. óre deminéti'a, terminulu hotaritu pentru a merge in vecin'a Chisindia, la servitiulu Dumnediescu de demanéti'a, dar plou'a se varsá da impedece escurgerea. Védiendu in fine Prea Santi'a Sa, cà plou'a asteptata continua a-si reversá darurile sale — se hotarí de purcésa si in ploua la *Chisindia*, la hotarulu carei'a asisderea lu asteptau fruntasii si calaretii din comuna. Si fiindcá in midiloculu comunei se redica o movila impunatória, — cas'a Domnului in Chisindia e naltiatá a buna óra ca si cea din Sionu, daca nu mai bine cu ceva. Cu óre-care impedece se redicá caruti'a spre movil'a impodobita cu iérba si cu crengi pana naintea bisericeii; intrandu in biserica se începú servitiulu Dumnediescu. Psalmii poetului din Sionu cei de lauda si marirea numelui lui Dumnedieu se intonara si ai-

cia, dupa cari Prea Santi'a Sa dupa datin'a bisericesca, unse cu untu de lemnu pre toti crestinii din biserica, apoi spunendu o cuventare acomodata, cercetá si scól'a; de unde esaminandu si impartindu premie intre scolarii cei mai buni, se rentórse spre Buteni spre a celebrá sant'a liturgia.

Dupa 9. óre preotii imbracati in ornate bisericesci cu chorulu si cu poporulu iesu intru intimpinarea Prea Santiei Sale pana la cuartiru; ceriulu se inseniná pe o-óra-doua, si Prea Santia Sa serbatoresce fu condusu la biserica, unde nainte de a se-versi sant'a liturgia, a binevoitu a naintá 8. scolari la trépta de cetitori. Este de prisosu a spune, cà servitiulu ddiescu alu nostru intocmitu de marele Archiereu Santulu Ioanu Gura de auru — si seversitu in tóta pomp'a sa — este in stare a emotioná inimile credintiosiloru spre pietate si evlavie, dar apoi cu câtu mai vertosu se potenciéza afectulu religiositatii in acei crestini, cari de abia de odata in viétia vedu unu aseminea servitiu pomposu, celebratu de archiereulu, pre carele si numai din serisorile, ce cu ocasiunea serbatoriloru tramitea din resiedinti'a sa l'a cunoscutu, cà este unu pastoriu adevératu si parinte ingrijitu de buna starea filoru sei.

La capetulu liturgiei protopresbiterulu tractuale a indreptatu catra Prea Santia Sa unu cuventu ocasionale, dupa carele Prea Santi'a Sa luandu cuventulu, s'a adresatu catra poporu cu o cuventare proprie numai densului. Dupa sant'a liturgia se presentara naintea Prea Santiei Sale — preotimea, inteleginti'a si poporulu, apoi Prea Santia Sa a facutu visite la preoti si la cátiva inteleginti, in urma se puse la prandiu incungiuratu de vr'o 20. persóne din locu; chorulu laudatu alu scolariloru postatu in foisioru — radicá imaginile ascultatoriloru in sfer'a serafimiloru; toaste a reportatu notariulu comunale dlu Isidoru Popescu in numele comunei, apoi dlu advocatu Dionisiu Pascutiú in numele intelegintiei intru sanatatea Prea Santiei Sale, la cari a respunsu Prea Santi'a Sa intonandu concordia, fratietatea — ce domnesce intre locuitorii din comuna fara deosebire de nationalitate si confesiune; urmara apoi si altele intre cari se redica celu alu betranului preotu Teodoru Bucatosiu in numele preotimei, la carele asisderea a respunsu Prea Santi'a Sa in termini bine voitori. Dupa prandiu naltulu óspe dimpreuna cu toti cei alalti ospeti ai sei fecera cercetare la scóla; se imbucurá vedéndu cà pe lenga cele doua clase de prunci, s'a inceputu dejá la edificarea unei scóle de fete, carea in lun'a Octomvrie a. c. are se se deschidia. In scóla Prea Santi'a Sa si-a esprimatú indestulirea fatia de progresulu observatu in scól'a invetiatoriului Georgiu Popoviciu, acarui'a invetiacei (a dou'a clasa) manuescu cret'a la franturi in tocmai ca si candu aru fi in o scóla reala, facendu si aicea premie si imbarbatandu pruncii la invetiatura, — si-lu à calea spre Almasiu. Butenenii inse lu-petrecúra pana in vecin'a comuna *Cacarau*. Aicia a intratu in biserica si asisderea a tienutu o vorbire, apoi a intratu la

cas'a dlui proprietariu Petru Brassay, unde luandu o mica ujina si-indireptà calea la *Almasiu*. La hotarulu acestei comune lu-intimpinara capeteniele comunei in frunte cu dlu notariu comunale, la biserica preotii din locu si dinprejuru dinpreuna cu o multime de poporu; dupa scurte rogatiuni Prea Santia Sa dete de scire poporului cà diu'a urmatoria — adeca in a dón'a diua a Rusaliloru va se seversiesca servitiulu ddiescu de deminèti'a in comun'a Almasiu la 6. óre, apoi fu petrecutu de preotii presinti la cuartiru la cas'a parintiloru Groza si Copianu, unde furamu martori unei scene neindatinata. Dupa cina adeca Prea Santi'a Sa D. Episcopu incepe in tipu de invetiatura — unu discursu, in carele desfasiurà ideia, cà càtu e de bine de omulu, carele e recunoscutu de vrednicu intre contimpurarii sei, si in firulu discursului facendu alusiune la conduit'a preotiesca si nationale a preotului incaruntitu Constantinu Copianu, carea conduita esemplare prin concernintele protopresbiteru s'a adusu la cunoscinti'a Prea Santiei Sale, in tipu de recunós-cere pentru densulu, i-presinta unu brâu rosu ca unu semnu de distinctiune între cei dimpreuna luptatori. Cine dintre cunoscutii parintelui Copianu a auditu despre scirea acést'a, — bucurandu-se a disu: l'a meritatu!

Luni deminèti'a Prea Santi'a Sa servì in biserice'a din Almasiu, unde facendu ungerea si tienendu o cuventare alésa — a cercetatu scól'a esistinte, a contemplatu cea nóua, ce dejá este sub acoperisiu pentru ca la tómná se se deschidie ca clas'a a dou'a, apoi a facutu visita la Dlu notariu N. Popu si la par: G. Cretiu, apoi sub ceriu inseinatu s'a repeditu la *Cihu*, unde asisderea a fostu primitu in modu serbatorescu; in biserica Prea Santi'a Sa si aici a tienutu cuventare, la capetulu carei'a a mangaiatu pre credintiosi si cu acea asigurare, cà rogarea densiloru pentru unu ajutoriu la gatierea noului edificiu alu bisericei, — e ascultata, si din partea Consistoriului voru primi o suma de 200 fl. spre scopulu bisericei. Fiindu poftitu — a facutu aci Prea Santi'a Sa visita la proprietarii Almay, cari ambii lu-asteptara cu distinsa onóre, de unde apoi dupa $\frac{1}{4}$ de óra incalcà spre *Bontiesci*; la hotaru fú primitu de artisti in frunte cu dlu notariu L. Borsos; aici dupa primire tienù o cuventare in diu'a acést'a a-trei'a, carea se nu cugete onoratii cetitori, cà ar fi fostu scurtata, ori numai din sila, precum adeca s'ar potea prepune dupa atáta ostenéla, — Prea Santi'a Sa si aici ca si intr'alte locuri a vorbitu cu cugetare adanca si din foculu inimei; nici nu póte fi intraltu chipu; iubirea parintelui catra fiii sei invinge greutátile impedecatórie si Prea Santi'a Sa — dupa cum se scie — asia si-iubesce eparchiotii, ca si pre insusi fiii sei.

Erá cam $9\frac{1}{2}$ óre candu a ajunsu Prea Santi'a Sa la *Gurahontiu*, unde a servitu sant'a liturgie si aicea a indreptatu Prea Santi'a Sa o invetiatura catra poporu, apoi a cercetatu scól'a si a descinsu la *Hontisioru*, la cas'a parintelui Ioanu Mera, unde a pranditu — ca acasa.

La 4 óre dupa amediadi intr'unu timpu fórte favoritoriu a plecatu Prea Santi'a Sa din Hontisioru spre Plescuti'a in protopresbiteratulu Halmagiului, la marginea teritoriului l'a primitu fruntasii din *Guravãii* si *Plescuti'a* in frunte cu preotulu Fareasiu si cu notariulu Lenkes. In biserice'a din Plescutia Prea Santi'a Sa a tienutu a cincia cuventare in diu'a acést'a, apoi a contemplatu edificiuulu nou si spaciosu alu scólei, ce sta sub acoperisiu si laudà silinti'a locuitoriloru, ce au pentru scóla. Caletori'a s'a continuatu apoi prin romanticulu pasu asia numitu „Tecasiele“ la gura caruia *Acuvenii* in frunte cu Dlu notariu Popovieiu si cu preotimea din pregiuru a facutu solemna intimpinare neobositulu Archiereu. Prea Santi'a Sa aci éراسi a vorbitu cu innascut'a sa potere convingatoria, dupa carea vorbire vr'o cativa plugari inarmati, asiediati si condusi sub disciplin'a militarésca — au datu salve de onóre. — De aci Prea Santi'a Sa continuà calea spre *Civciu*, unde asijderea a avutu o primire dintre cele mai frumoése, locuitorii cu micu cu mare — dupa secsu si etate erau insirati dealungulu drumulu dea drépt'a si dea steng'a fiacare cu ramuri verdi de copaci in mana; in sionulu de aicea éراسi vorbi Prea Santi'a Sa catra poporu, dupa carea vorbire preotulu N. Butariu in termini poetici desfasiurà mangaierea si multiamirea poporului pentru acést'a rara cercetare. — De abia se coborí Prea Santi'a Sa din acestu munte alu Sionului, si inteliginti'a din Halmagiu éta-o, se ivesce a intempiná marele ospe; candu eramu in apropierea comunei *Halmagiu*, erá cam la 9 óre séra.

La marginea comunni Prea Santi'a Sa fu primitu de antistii comunali in frunte cu dlu primariu, éra poporulu deprin tóte stradele grabiá la biserica, unde Prea Santi'a Sa dupa scurte rugatiuni provocà poporulu, ca in diu'a urmatória adeca Marti atrei'a dia a serbatoriloru — la 9 óre nainte de amédiadi — se se presenteze la sant'a liturgia. Din biserica Prea Santi'a Sa fu condusu la cuartiru in cas'a ospitala a dlui subjude reg. Daniilu Gaboru, unde s'a odiehnitu peste nópte. Deminèti'a apoi la 6. óre Prea Santi'a Sa s'a repeditu in vecin'a comuna Halmagielu, unde a seversitu servitiulu divinu de manecare, si poporulu in butulu timpului ploiosu, a induratu tempestatea neclatinu numai ca se póta convinge pre Prea Santi'a Sa încátu este densulu de binevenitu in midiloculu loru. Dupa servitiulu divinu a urmatu firesece — cuventarea, éra dupa acést'a Prea Santi'a Sa s'a grabitu la *Halmagiu*, unde la $9\frac{1}{2}$ óre s'a inceputu liturgi'a; chorulu si aici a escelatu cu cantarile sale in cari scolarii se vedeau a fi bine deprinsi. La capetulu liturgiei Prea Santi'a Sa se redicà pe amvonu si in cuvinte pline de evlavia si intre afectu de pietate si-aduse aminte de vechi'a episcopia, ce a esistatu aici in tempurile antice, dar carea negresitu prin fatalitatile timpuriloru a incetatu, lasandu numai o obscura urma despre esistinti'a sa. Cuventarea urmata acestui esordiu, a produsu si aici efectulu doritu. Dupa liturgia s'au facutu visitele. Prea Santi'a

Sa intre altii a cercetatu pe dlu Birta ppteru gr. cat. pre dnii notari cercuali G. Popu si N. Robu nu altcum pre dlu Jula primariulu comunei. Prandiulu a fostu la dlu Gaboru si dn'a casei si-a pusu destula ustanela a ne tracta pe toti cei 20. cari sub egid'a Prea Santiei Sale am incunjuratu mesele; toastulu primu l'a rostitu dlu avocatulu Secula, dupa care, se intielege au urmatu si altele. Dupa prandiu s'a facutu cercetarea scólei; fetitiile prin lucru de mana au indestulitu pre Prea Santi'a Sa, aseminea ilu industulira elevii din scól'a invetiatoriului Costina si cei din clas'a a patrú, cari intradeveru suntu spre onóra invetiatoriului Joldea.

Dupa amédiadi la patru óre plecà Preasanti'a Sa spre Ioanesci, unde tienendu o cuventare catra poporu, si-continua calea spre Ternava, loculu de trista memoria din anulu 1848. si fiindcà loculu acest'a alu diecesei sale dupa impartirea cea mai próspera — apartiene la comitatulu Hunedórei, — dlu pretore Michailovicu din *Vatia*, in fruntea mai multoru antisti i-a facutu intimpinarea, dupa carea intrandu in biserica, cuventarea Preasantie sale si aci fu ascultata cu incordare si pietate. Scaldile binefactórie din vecin'a comuna *Vati'a* inca avura parte de cercetarea Preasantie Sale, unde domn'a barónesa Nopcea asisderea si dlu pretore Michailovicu primira visit'a Preasantie Sale.

Cu ocasiunea acestei visitatiuni canonice, bunulu nostru Archipastoriu, in zelulu seu de apostolu alu culturai nationale in genere cercetà si gimnasiulu din *Bradu*, in Archidieceasa, care e sustienutu si prin ppratulu Halmagiului, din carea cauza si sinodulu eparchiei aradane din anulu acest'a i-votà unu ajutariu de 1000 fl. — Ardelenii nostri aflandu de intentiunea Preasantie Sale d'a cercetá gimnasiulu din Bradu, se pusera la *Carastau* si in frunte cu par: Mihaltianu ppteru din Bradu i-fecera o primire serbatorésca; dupa *Carastau* urmédia comun'a *Baia-de-Crisiu*, pana mai anu-tiertiu capital'a fostului Zaran-du; fiindu de cu séra, Preasanti'a Sa a descalecatu la destinsulu nationalistu dlu Sig. Borlea, unde s'a si odihnitu peste nópte.

In diu'a urmatória adeca Mercuri la 7. óre deminétia, Preasanti'a Sa a plecatu spre Bradu, in cale inse i-erá comun'a *Tiebeca*, cu biserice'a ei antica, si in curtea ei cu renumitul „stejariu alui Hori'a“ si de alta lature mormentulu eroului Jancu Avramu. Tiebenii la sosirea Preasantie Sale incepura cu salve; preotii in ornate iesu spre intimpinare si Prea Santi'a Sa vrendu-nevrendu cautá se intre in biserica, unde acurgé poporulu cu glót'a. Dupa-ce Prea Santi'a Sa si aci a tienutu o cuventare, si dupa-ce a ascultatu si cuvintele de bineventare a preotului N. Jurca, si-continua calea spre *Bradu*. Aici, la marginea comunei lu-intimpinà dlu pretore Piso si alti fruntasi din Bradu. La port'a gimnasiului lu-intimpinà par. ppteru dimpreuna cu corpulu profesurale. In gimnasiu Prea Santi'a Sa a cercetatu tóte 4. clasele si in totu loculu se indestulá cu responsurile eleviloru. Pecatu cà nu e

mai mare numerulu gimnasistiloru de aici; parintii mai sormani mai cu inlesnire si-potu cresce aici prunciiloru, daca au voia spre invetiatura; pasirea dela acestu gimnasiu la altulu, este intocmai dupa praes'a celorlalte gimnasie. Dupa cercetarea gimnasiului Presanti'a Sa se presintà si in biserica, unde tienù catra poporu o cuventare morala. Tóta inteliginti'a apoi petrecu pre Prea Santi'a Sa la cuartirulu par. ppteru S. Michaltianu, unde Prea Santia Sa facu gimnasiului unu ofertu de 200 fl. — A potutu fi cam la 11. óre candu ne rentornaram din Bradu érasu spre *Baia-de-Crisiu* — *Halmagiu* etc. In diu'a aceea Preasanti'a Sa a pranditu la dlu Borlea; indata dupa prandiu a plecatu, la 3½ óre a ajunsu in Halmagiu, de unde schimbandu caii si trecandu prin Ciuciu, Plescuti'a, nu s'a opritu pana naintea comunei *Baltele*, unde o multime de poporu si inteliginti lu-asteptau in frunte cu par. adm. pprale alu Jenopolei.

Primirea din Iosasielu a reusatu pe deplinu; arculu triumfale peste drumulu de tíera se redicá ca si o pórtá naintea unei cetati; la pórtá dlu Campianu a rostitu câteva cuvinte calduróse, éra la biserica multime de poporu asteptá sosirea Prea Santiei Sale. Nu numai biserice'a ei si piaci'a bisericei s'a amplutu de poporu si acel'a se simtiá fericitu, carele a potutu se strabata in biserica se audie cuvintele de auru ale Prea Santiei Sale. Scól'a din Iosasielu inca a indestulitu pe deplinu asteptàrile Prea Santiei Sale. Dlu preotu si de odata si invetiatoriu par. Ioane Munteanu este o persona ce face onóre clerului romanu din aceste parti, si in multe privintie cutediu a-lu pune de modelu la multi preoti. In decursu de 10 ani ai preotiei sale, densulu a regeneratu intrég'a sa parochia, carea apare acum ca unu faru luminos, de unde se respandescu radie binefacatórie si in locurile de prin pregiuru, onóre lui! —

Erá acum séra cam aprópe la 8 óre, si Prea Santia Sa dimpreuna cu personalulu din pregiurulu seu se abatú la cas'a dlui notariu C. Talosiu, unde mai vertosu dnisiór'a casei Constantia se siliá a servi cu bucate alese de ujina, ceea ce i-a si sucesu. — S'a continuatu apoi calea pe tiermurea Crisiului in ppratulu Ienopolei. In *Iosasiu* — locuitorii comunei in frunte cu dlu notariu G. Onea si cu preotulu T. Bodea au intimpinatu pre Prea Santi'a Sa naintea scólei; in *Holtmizesiu* intimpinarea avú locu in directiunea bisericei, in ambele locuri a vorbitu Prea Santia Sa, inse mai pe scurtu càci se facuse séra. In comun'a *Dieciu* inca s'au facutu frumóse pregatiri de intimpinare; antisti'a in frunte cu dlu notariu L. Feieru pana departe i-a iesitu in cale, in comuna poporulu asteptá sosirea Prea Santiei Sale, ceea-ce vediendu Prea Santi'a Sa, cu stramutare in programu, ii-provocà, ca pe diu'a urmatória adeca Juoi dupa Rusalie desu de deminétia se se coadune la biserica, unde va se vina la servitiu ddiescu. S'a continuatu drep-taceea calea pe lunga *Revetisiu* la *Cociub'a* unde

Prea Santia Sa la 10, óre sér'a a descalecatu la casele ospitale a proprietariului L. Brassay, unde s'a odichnitu peste nópte. Juoi deminèti'a la 6 óre Prea Santi'a Sa din Cociuba s'a rentorsu la *Dieci*, pentru a serví sant'a liturgia; poporul audindu sunetulu, elopoteloru si prindiendu scire despre presinti'a Prea Santiei Sale, cu micu cu mare au alergatu la biserica, unde au asistatu la sant'a liturgia si au ascultat la cuventarea archierésca. Cu scól'a de aicia Prea Santi'a sa nu s'a prea indestulitu; este inse sperantia, ca si in asta privintia nu peste multu se audimu o scire imbucuratoria din Dieci. — Dupa visitarea din Dieci, Prea Santi'a Sa éراسي a atinsu Revetisiulu; locuitoriloru de aicia asisderea li-a datu invetiaturi folositorie. Dupa aceea trecendu prin Cociub'a a junsu la *Berindení*, unde a intratu in biserica si scóla, apoi, in *Govosdi'a*, asisderea si in ambele locuri a tinenutu vorbiri catra poporu.

Ací s'a esauriatu materialulu din programu si Prea Santi'a Sa trecendu Crisiulu prin Buteni, Cuiedu Silindia s'a rentorsu spre resiedintia, si fiindcá in aceeaasi dia a pranditu la par. Alesandu Beltechi in Silindí'a, de cu séra a ajunsu la Aradu.

Acést'a ar fi dela mine scurt'a descriere a caletoriei Prea Santiei Sale dela Rusalie. Multu asi mai avea d'a adauge, me marginescu in sa la o rogare catra Prea Santi'a Sa, se binevoiesca adeca a pasi si mai departe pe calea in carea a purcesu; nu avem date ca poporul romanescu se fi avutu multi archierei renumiti pentru ingrijirea de turm'a lor, — daca inse Prea Santi'a Sa va cantinuá calea, pe carea a apucatu, — acestu poporu romanescu lu-va insemná in inim'a si istori'a sa ca pe unu aperatoriu si regeneratoriu alu seu — alaturea cu cei pucini archierei.

Gregoriu.

Despre scóla in genere, si despre cea crestina ortodoca in specie.

(Continuare).

VII.

De realitate sta mai aprópe *frumosulu* a carui conceptu i-lu tractéza *estic'a*, éra form'a i-o da *artea*. Estetic'a dara si artea, ca si cele lalte sciintie, si-au nutrimentulu din religiune, pentrucá precum ideí'a realitatii, asia si a frumosului e din descoperirea divina. Adeveratulu artistu totudeauna nisuesce ca prin opulu seu se produca o idee mareta, si pre aceea se-o prefaca si aduca in realitate adevérata. Si fiindu cá in ideí este indusa nemarginit'a pricepere si intielegere alui Dumnedieu, pentru acea artea nu e alta decátu desemnarea marginita, a ideiloru nemarginite, si acésta nemarginire a ideiloru face elementulu divinulu a artei, pentru acea artea sta in acea relatiune cu religiunea in care sta omulu catra Dumnedieu. In acestu respectu *Goethe* dice: „Artea jace in simtiulu religiosu, si pentru acea bucurosu se intrunesce cu acest'a.“ Artea anticiloru Romani si Greci pelanga tóta complacerea ei, cea incantátore si farmacátore, nu-se póte laudá cu acestu efectu, pentrucá i lipsesce radi'a curata a adevérului frumosu, permanentu, adeca radi'a curata a santieniei si adevératulu Dumnedieu. Artea

in man'a Romaniloru si Greciloru antici precum si in a pseudoliberaliloru moderni, nu e alta decátu o intortucare si deformare a adevérului realu, si in locu de a afhá sorgintele originalu, pre Dumnedieu creatoriulu si alu adorá dupa tóte calitatile sale, ei au indumáedeitu simtiulu in celu mai uritu si pecatosu modu, si in cea mai condamnabila forma.

Din acésta servitute miserabila si dejositóre, a mantuitu artea crestinismulu, si o-a consecratu tipulu si simbolulu divinulu in celu mai serbatorescu modu, pentru acéa artea numai in crestinismu si-a aflatu adevératulu locu, si numai in torm'a crestina si-póte eluptá odihna, pacea, viétia, glori'a si splendórea sa, de acea e esclamatu *Krause*: „In ce gradu a progresatu vre-o natiune in arta, in aceea mesura a inaintatu si in religiune.“¹⁾

Ideiloru si cugeteloru mai antaiu si imediatu le da viétia, tonulu sonorulu si proportionatu alu „*limbei*.“ Singura limb'a nu e alta decátu cugetulu, simtiulu ginteloru, pe limba insusi Dumnedieu l'a invetiatu pre omu, si prin acést'a i-a donatu de vasala regimea creatiunei, prin urmare limb'a e tipulu si termometrulu facultatiloru mintii omenesci. Cugetulu si vorb'a sta in cea mai intima relatiune si intre ele predomnesce cea mai mare armonie. Prin limba omulu e alu doile creatoriu a lucruriloru, pentrucá candu le pronuncia, pre acele le redestépta spre cunoscenti'a de sine. Limbistic'a séu filologi'a e de insemnate mare si atunci candu cu lucrarea sa se cobora in trecutulu si spiritulu trecutulu ilu reproduce intre noi, ca se ne marturisésca despre puterea factica de odinora a ei. Problem'a acést'a maestatic'a numai atunci va fi in stare limbistic'a se-o deslege si implinésca intru adevéru, daca se-va lasá condusa de spiritulu adevératu a crestinismulu care conduce tóta dreptatea si condema tóta nedreptatea séu dupa limbagiulu nostru, daca si in limbistica vomu cunósce unu momentu divinulu, dupa cum dice *Ludolf* catra *Leibnitz*: „In limbi este unu momentu mare, pentru a cunósce originea natiuniloru, lucruriloru si religiuniloru. *In linguís magnum momentum positum ad noscendas gentium, imo rerum et religionum origines.*“²⁾

Ca de inchierea acestui tractatu mai avem lipsa de a aduce inainte vre-o câteva cuvinte si despre *Pedagogie séu sciinti'a educatiunei*. Tóte cunosciintiele si capacitatile castigate prin invetietur'a in scóla, daca nu nobilitéza inim'a, si puterile spirituale ale omului nu-le destépta, e o gimnastica fora scopu, si unu opu sterpu, de acea e ne aporatu de lipsa ca omulu se fie capabilu, ca ideile cele adevérate, bune si reale, ce si le-a castigatu in scóla prin memorie, se-si-le faca proprie si se le scie intrebuintia si aplicá in viéti'a practica spre propri'a educare si cultivare. Scopulu imediatu a invetieturei e educatiunea si cultivarea. proprie a omului, cea ce forméza cugetulu si spiritulu domnitoriu a scoliloru de astadi. Descoperirile divine inca sunt totu atátea forme de sciintia a educatiunei intréguluí genu omenescu, si parintele cerescu *Tatalu, Fiulu, si Spiritulu santu*, sunt educatorii eterni in decursulu istoriei.

Din cele aduse aci si mai vertosu unde ne fuse vorb'a de istorie, ori si cine póte vedé, cumca elementulu conservatoriu a educatiunei, ori in sciintia, ori in arte, ori in morala séu viétia, e relig'i'a; si mai vertosu religiunea screstinésca, care in celu mai preclaru modu, a creatu unu epiritu nou de viétia in inim'a omului, care cu abundantia nescata lasa numai urme bine facatore pre unde ajunge, in biserica, in scóla, in patrie si viéti'a comuna, educatiunea mantuitoare. Precum fiesce care sciintia care sa abate dela Dumnedieu pere si apune nevediu, asia si educatiune fora spiritulu divinulu intuneca si timpesce facultatile mintiei omenesci, si pre omu ilu indrépta pe ca lea animalismulu.

Elementulu acestu divinulu care ni-se represinta in

¹⁾ Abriss der Aesthetik Göttingen 1807. pag. 21.

²⁾ *Ludolf* catra *Leibnitz*. *Commerc. Epistolarum* pag. 97.

ramii tuturoror sciintielor, ne arata apriatu, cã cugetulu si devis'a scolei ortodoxe trebue se fie diresu in acolo, ca tôte sciintile din cerculu seu, se-le increstinésca. Momentulu acestu divin u e fundamentulu si scopulu finalu a tuturoror sciintielor, numai cu ajutorulu a cestuia se cobóra in sciintia dreptatea si intielepciunea, si fara acest'a sciintia e unu resunetu golu si arama sunatóre. Era scol'a ortodoxa cu atãtu mai iute va ajunge la gradulu de perfectiune si-a gloriei sale, cu câtu se-va nisui mai multu a desvoltã spiritulu religiunei ni propunerile sale, si pre invetiacei sei-ii-va scí conduce la cunoscerrea de sine, si li va aradicã simtiulu religiosu preste tôte cele lalte simtiuri; cãci simtiulu religiosu sbóra mai presusu de tôte otarele mintii omenesci, si nu se odichnesce pana ce nu-se acufunda in oceanulu celu nemarginitu a cunosciintiei lui Dumnedieu; unde numai prin rugaciunile si iubirea catra densulu, va puté se ajunge si se-si procure salutea sa omulu.

Din contra cu tacerea acestui momentu si elementu divin u in scola, séu plane cu compromiterea lui in trada-rea sciintilor, tinerulu nu se va formã alta decãtu unu animalu rafinat. Cultur'a lui intelectuala nu va servi de alta de catu de o sciintia trupésca menita de a conclucrã numai pentru buna starea cea trupésca materiala, dara nu si cea sufletésca spirituala; va scí calculã si mesurã, ca se póta sporí obiectele voluptatii, materiale individuale, va scí scrutã natur'a spre a-o cucerí si pliví de tesaurulu si arcanele sale, ca asia se-si póta duplicã placerile vietii sale, dara nu se va scí preparã la salutea si mangaerea cea sufletésca, plane si trupésca a sa. Pentru acea cu dreptu cuventu a esclamatu barbatulu de statu a lu Franciei *Portalis* inforandu-se de planulu de invetiamentu fisiio-negatoriu de Dumnedieu a lui Condorcet dicandu: Se taca in urma teoriile inaintea faptei, cãci cu negligarea invetiamentulu religiunariu, a incetatu idealogi'a lui Dumnedieu, si a pasitu in loculu ei ideia nedreptatii si a neadeverului; prin care fii nostri s'au facutu vagabundi si banditi, si naravurile nóstre au degeneratu si s'au selbatacitu, incãtu numai reprezentamu alta de câtu unu poporu selbaticu, moralulu s'a stricatu si societatea s'a sgduitu din radacina, pentru acea oh! religiune! vina intru ajutoriulu nostru!! *Rousseau, Voltaire, Condorcet, Robespierre*, rapidu piatra angulara a edificiuu educatiunei crestine, numai ruina au produsu pretutindenea, si iluminarea loru nu a fostu alta decãtu obscurantismu, si promisiunile loru despre renascerea societatei n'au fostu decatu minuni infame, pentrucã nu este invetiatura fora educare, si nici educare fora moralu si religiune.³⁾

Ei s'au aradicatu cu scrisori si oratorii de cele mai artificióse si usioru seducatóre in contra crestinismulu. Infiuintia cea stricatóre acestoru oratiuni o cunoscea bine si strabatulu *Quintilianu*, a carui cuvinte merita o indoita atentiune in seclulu nostru: „Nimica nu e mai pericolosu pentru lucrurile publice si private decãtu elocintia. Noi insine, care din partea nóstra amu conferatu ceva, si ne amu trudit a ajunge la facultatea elocintiei, pucinu séu fôrte reu meritamu de lucrurile umane, de aceea o asemenamu acést'a, cu arm'a lotrului si nu a ostasiului. Dara ce se vorbimu de noi? Insa si natur'a care pre noi omenii ne au creatu mai eminenti si ne au separatu de animale, nu ni au fostu parinte ci mastera daca a aflu facultatea elocintiei; toti'a pecatelor, adversa inocentiei, si inimica dreptatii. Mai bine ne amu fi nascutu muti, si lipsiti de ratiune, decãtu din datorantia si indurarea providintiei prin elocintia se ne restoramu imprumutatu unii pe altii in prapastie.“
„*Quodsi vis illa dicendi malitiam instruxerit, nihil sit publicis, privatisque rebus perniciosius eloquentia; nosque ipsi, qui pro virili parte conferre aliquid ad facultatem dicendi conati sumus, pessime mereamur de rebus humanis, si latroni comparamus haec arma, non militi. Quid de nobis loquor? Rerum ipsa natura in eo, quod praecipue homini indulgisse*

videtur, quoque nos a caeteris animalibus separasse, non parens, sed noerca fuerit, si facultatem dicendi, socium scelerum, adversam innocentiae, hostem veritatis invenit. Mutos enim nosci, et egere omnino ratione satius fuisset, quam providentiae munere in mutuam perniciem convertere.“⁴⁾

Aflu cu scopu aci in vreo câteva liniaminte a atinge ceva, si despre sciintile asia numite, „*Emancipate*“ care in limbagiulu de astadi atãta insémna, ca sciintiele in desvoltarea loru nu suferu nici o restringere, ci atãtu in sborulu seu, câtu si in meditatiunile sale voescu se fie libere. Privindu lucrulu mai de aproape si dejudandulu dupa esperintia si limbagiulu de astadi aci sub restringerea nu se intielege alta decãtu Dumnedieu si opulu lui, economi'a mantuirei genulu omenescu, precum revelatiunea, credintia si biseric'a, si cu aceste tôte legile si regulele omenesci, ce si-au luat neceputulu si esistintia din spiritulu acestora, si in ultima analiza tóta vietia si respectulu.

Dumnedieu a inspiratu in lutu sufletu nemuretoriu, ca se traésca si se vina la cunosciintia esistintiei de sine. Dumnedieu a pusu pe buzele omulu cele mute cuventulu, ca cugetulu spiritualu, si in lumea materiala se-si dobandésca valoarea sa, si prin acést'a se promoveze perfectiunea si buna starea omenésca; acestu cugetu si cuventu care in continuu s'au nutritu din indurarea creatorulu seu, si s'a intaritu prin revelatiunile divine, in sborulu seu catra bolta cea cerésca, si in imaginatiunile sale cele gigantice, a negatu pe tatalu seu creatoriulu dicandu „nu voescu mai multu se me chiemu fiulu teu — *nolo amplius vocari filius tuus*“. Unu atare a fostu unu *Hegel*, care prin filosofia sa cea panteistica a aflu culminatiunea deimeie mentale si pre sine s'a introdusu pe tronulu lui Dumnedieu; invetiatur'a cea gresita a acestuia cu care s'a inaltiatu ca *Simeonu Magu* pana la ceriu, si e originea tuturoror reloru si pecatelor de mórte, au strabatutu capatinile tuturoror semidoctorulu cerbicosi, carii apoi asemenea vampiriloru au suptu sangele vietiei sociale. Invetiatur'a si sciintia acestoru flusturati nu atãtu prin chelmulu mintii sale, câtu prin orb'a cutezare si prin noile sale blasfemii infame in contra adeverului au trasu asupra sa atentiunea auscultantiloru. Sistem'a acést'a asia numita asteistica, care si serbéza triumfulu seu celu gelnicu pre idealulu celu santu si pe sinulu celu calcatu in picioare a genulu omenescu, tôte voesce se le ajunga fara Dumnedieu, macarca scrisu este „intielepciunea este dela Dumnedieu, si cu elu este in veacu.“⁵⁾

Daca sciintia in sa se rumpe de catra isvorulu seu eternu Dumnedieu, dela ea nu se póte asteptã alta, decãtu se cada prada trufiei sale proprie care si-au alesu; bine-a disu cine a disu „cã in contra lui Dumnedieu nu e progresu, pentru cã Dumnedieu nu póte fi altulu in ideii si altulu in operile sale, ci in ambele unulu același.“ Invetiatura acestora negatorii de Dumnedieu cu atãta a devenitu mai pericolósa pentru biseric'a, cu câtu acestei directiuni distructiva se vedu a se aplecã si guvernele, séu celu pucinu nu punu capatu acestui progresu eronatu, a carui principiu e in contra lui Dumnedieu si-e necrestinescu!

Biseric'a nu croesce alta restringere spiritulu in desvoltarea sa, decãtu care o prescrie dreptatea, care cu sine singura nu póte veni in contrarietate, si acést'a restringere nu póte fi daunósa pentru sciintie, cãci dupa cum dice *Van Bommel*, dreptatea nu póte stricã dreptatii, dreptatea eterna e sapientia necreata, care dupa intréga substantia ni s'a descoperitu prin fundatoriulu, crestinismulu. Sapientia necreata nu póte stricã mintii create nici a contrastã in intrepinderile ce-lu conducu pre omu la cunoscerrea dreptatii naturale, din contra depinderea si restringerea sunt favorabile mintii omenesci, incãtu acést'a previne abusuriloru si rataciriloru cu sciintiele cãci cu atãta este omulu mai ap-

³⁾ Van-Brommel pag. 118. si 167.

⁴⁾ *Quintilianus institutio oratorica libr. XII. cap. I.*

⁵⁾ Isusu fiulu lui Siracu capr 1. v 1.

tu de a progresá cu câtu este mai pucinu espusu rataciriloru. — Decandu mintea omenésca a voitu ase emancipá de sub tutoratulu mantuitoriu a credintiei, de atunci câtu spatiu trebue se percurgemu pana ce vomu dá de dreptate, de la carea cu asia dispretiu s'au abatuatu ratacitiu. Asia dara spiritulu in biserica si scol'a ortodocsa nu are alta restringere decâtu dreptatea, care in credintia si sinulu ortodocsismului locueste in integritatea sa. De aceea cei mai mari filosofi ai crestianismului, au numitu credintia „muruul,“ si *Baco* „Comerciulu sciintiloru“. Chiaru si *Voltaire*, patriarchulu iluminatiloru necredinciosi, bagandu de séma cum progreséza de admiratu mintea dela momentulu vestirei *Evangeliiului*, a esclamatu „Dreptu acea asia se o privesti credintia ca pe unu aliatu ajutatoriu si nu inamicu atacatoriu, nisuestete pre acést'a a-o iubi si a nu te infiorá de densa. 6) Si-noi dicemu asia, cá totu darulu de susu este dela tine parintele luminiloru.“ (va urmá)

D i v e r s e.

* **Canteculu Gintei Latine presintatu in Societatea Kisfaludiana.** Redactorulu foi „Famili'a“ d. Iosifu Vulcanu a tradusu in limb'a unгурésca poes'ia premiata la Montpelier a dlui V. Alecsandri. Acuma adaungemu, cá traducatorulu — voindu s'o introduca in publicitatea unгурésca intrunu modu catu mai demnu de marele nostru poetu — si-a presintatu traducerea in siedintia de la 26 l. c. a societátii Kisfaludyane, principal'a societate beletristico-estetica unгурésca. Cu asta ocaziune Iosifu Vulcanu a facutu — pretrecutu de atentiunea generala a membriloru si a publiculu — antaiu istoriculu acestei creatiuni poetice, apoi a cetitu ensasi traducerea. Poes'ia a produsu efectu mare si autorulu a fost aclamatu. Directorulu celei mai respandite foi beletristice ilustrate unгурésce: „*Vasárnapi Ujság*“ numai decatu a si cerutu traducerea spre a o publicá in fóia sa, unde aceea va si aparé.

* **Artistulu P. Mezzetti**, tramitiendu poetulu V. Alesandri, frumós'a sa compositie asupra imnulu Gintei latine, bardul nostru i-a tramisu urmatoarea scrisore: Sunt fórte simtitoru la amicabile d-tale atentie si me grabescu a ve esprimá multumirile mele pentru tramiterea frumósei d-tale compositii. Fiic'a mea a esecutatu pe piano music'a adoptata pe cuvintele cántulu meu, si dupa câtu am pututu judecá din acést'a esecutare necompleta, compositia d-tale inasuesce unu caracteru maiestuosu, nemeritu cu subiectulu. Ea este scrisa intr'un modu largu, si va produce unu efectu mare fiindu intonata de voci tari cu acompaniarea orchestrei. Primesce, d-le, etc.

* **Multiamita.** In 22 Iuniu s'a tenuity esamenu in scól'a romana, elementara confesionala de langa biserica catedrala din Aradu, la care, pe langa Pré onoratulu Domnu Protopresbiteru Ioanu Ratiu au participatu unu numeru frumosu de ascultatori dintre parintii scolariloru si unii dintre colegii si frati invetiatori, caror'a li esprimu multiamita. Cam pe la finea examenulu am fostu norocosu a vedé in midiloculu nostru pe Pré Santi'a Sa Domnulu Episcopu Ioanu Metianu insocitu de Magnificenti'a sa Domnulu Paulu Vasiciu, Domnulu profesoru de theologia Aronu Hamsea si inca alti Domni. Finindu-se examenulu, Domnulu protopresbiteru a tenuity o cuventare acomodata, la carea a luatú cuventu Prea Santi'a Sa Parintele Episcopu si prin cunoscut'a-i elocintia a indemnandu pre elevi se iubésca scól'a si invetiatur'a, descoperindu-li folosulu acestora. In fine Prea Santi'a Sa remunerá pre elevii cei mai diliginti dela ambele scóle din Aradu, cu o suma de 10 fl, Asemenea si Domnulu avocatulu Mircea B. Stanescu impartí eleviloru din scól'a de langa biserica 5 bucati bani de argintu de diferite valori, pentru cari fapte marinimóse, subscrisii, -- in numele eleviloru, li aducemu multiamita publica. Petru Popovicu si Eli'a Dogariu ambii invetiatori in Aradu.

6) *Voltaire* despre rezultatulu crestianismului.

* **Invetiamentulu superioru in America.** In statele unite, nici guvernulu federalu, nici statele, afara de siese exceptiuni in nouele state de vest, nu se ocupu de invetiamentulu superioru; acést'a importanta parte este lasata ingrigirei particulariloru. Facandu-se reserve asupra unui astfelu de sistem, nu se póte ca cineva se nu aplaude modulu cu care milionarii americani au acceptatu acést'a detoria. Aprópe tóte universitatile cele mari si unu mare numeru de colegii si institutiuni speciale din tóte statele uniunei detorescu esistinti'a séu prosperitatea loru daruriloru particulariloru. Se citamu esemplele cele mai de frunte. Repausatulu Vanderbilt, presiedintele insemnatulu drumu de fieru, New-York centralu; care esitu din poporu ajunse mai in urma unulu dintre cei mai avuti din orasiulu New-York, fundá nainte de mórtea sa o mare universitate in statulu Tennessee. D. Vassat, unu berariu, darui, sunt acum 15 ani, aprópe tóta averea sa pentru infiintiarea unui imensu colegiu destinatu educatiunei feteloru. Ezra Corwill, fundá in 1868 la Ithaca, in centrulu statulu New-York o mare scola scientifica, ce l'a costatu aprópe unu milionu de dolari. D. Stevens, unu milionariu, din statulu New-Jessey, stabili la Hobeken, de cátiva ani scóla de technologia, ce deja are o insemnata reputatiune in statele unite (Fem. Rom.)

* **Esamenu.** In 15. l. c. v. se tenuity esamenu publicu cu tinerimea deobligata la instructiune de ambele seese in comun'a. T. Carand, cerculu Beliului, unde in urmarea incopeiarii statiunei invetiatoresce cu parochia e invetiatoru d. Teodoru Rosiu, preotulu localu. Popornlu s'a presintatu intr'asia numeru, câtu impluse scól'a. Resultatulu esamineului, a fostu fórte frumosu. Desclinita lauda merita d. preotu, pentru fatigele si respective paciencia ce a avutu, cu instruarea scolariloru intre cari a escelatu unu copilu de tiganu de 11. ani carele a datu cele mai bune respunsuri din tóte studiele propuse, spre admirarea spectatoriloru. (D.)

Anunciu.

Subsemnatulu auritoriu se ofere onor. comunitati bisericesci spre a face auriturile cele mai solide la tóte ramurile sculpturei, cu deosebire la temple si icóne sante.

Dreptu garantia potu produce preste 25 de atestate dela comunitati bisericesci orientale si catolice din tiera, provocandu-me totodata cu deplina incredere la lucrulu ce l'am indeplinitu in bisericile respective. *Vasiliu Dereste* auritoriu in Aradu.

NB. Se da desluciri si informatiuni in negutiatori'a „Goldstein Herman“ piatia principala nr. 25.

Concursu.

1—3.

Nepotendu-se depliní statiunea invatiatorésca dela scól'a gr. or. romana din *Giul'a germana*, ce s'a fostu publicatu in foia „Biserica si scól'a N 12 din a. c.; prin acést'a se publica de nou concursu cu terminu de alegere pe Duminec'a din 16 *Juliu st: v. a c.*

Salariulu anualu 400 fl. v. a bani gata; dela fia care imormentare mare 1 fl, dela mica 50 cr; venitulu dela unu tasu aloru 4 serbatori mari de peste anu; cortelulu liberu si gradina de legumi.

Dela recurinti se recere atestatu de botezu cumca e nascutu romanu gr. or. testimoniulu despre examenulu de cualificatiune din sciintiele pedagogice, testimoniulu despre absolvarea a 4 clase gimnasiale séu reale, vorbirea si scrierea limbei romane, magiare si germane, si pona la diu'a alegeri in vreo Dumineca se se prezenteze in biserica din locu pentru de-a si aretá desteritatea in cantare.

Recursurile adresate comitetulu parochialu, se se substerna dlui protopopu si inspectoru de scóle Petru Chirilescu in Chitighaz (*Kétegyház*).

Giul'a germana in 12 Iuniu 1878. Comitétulu parochialu in contielegere cei mine: **Petru Chirilescu**, protopresbit. si Inspectoru scolaru.

1—3.

Se escrie concursu pentru ocuparea posturilor invetiatoresci la ambele scóle populare din comuna *Siclau*, protopresbiteratulu Chis-Ineului, comitatulu Aradului, cu terminu de alegere pe diu'a de s. Ilie adeca: pe **20. Iuliu a. c. st. v.**

Dotatiunea anuala va fi de o potriava pentru ambele clase si anume pentru una: a) salariu anuale 350 fl. v. a. b) spese pentru conferintie 5 fl. v. a. c) siepte orgii de lemne din care are a se incaldi si scól'a d) cuartiru liberu, cu 2 chilii pentru invetiatoriulu si cu gradina de legumi e) taes'a la mortu mare dela cei in mai buna stare 1 fl. v. a. ér dela cei cu stare pana la $\frac{1}{2}$ sesie pamentu 50 cr. v. a. si dela prunci mici 20 cr. v. a. — Totu asemenea si pentru ceealalta.

Dintre recurrenti clericii absoluti, preparandii cei câte cu 4 clase gimnasiale — la alegere voru avea preferintia, potu insa recurge, si preparandi absoluti si cu testimoniu de cualificatiune.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au a-si trimite recursele lorú instruate prescrielorú stat: org: pana in 18. Iuliu a. c. la Prea On: D. protopresbiteru si Inspectoriu scolariu de cercu alu Chis-Ineului, Petru Chirilescu in Chitighazu (Kétegyház.)

Si in fine, fiesce care recurrentu are a se presentá in susu amintit'a comuna in vreo Dumineca séu serbatóre in s. Biserica, spre a-si areta desteritatea in cantari si tipiculu bisericescu.

Siclau in 6 Iuniu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Petru Chirilescu**, protopresbiteru si Inspectoru scola iu.

1—3.

Pentru deplinirea postului de invetiatoriu la scól'a comunala elementara din *Lescovitia* se publica concursu, cu urmatórele emolumente:

1) 300 fl. v. a. salariu anualu; 2) 12 metri cubici lemne de focu; si 3) locuintia acomodata cu gradina de $\frac{1}{4}$ holda de pamentu.

Dela recurrenti se pretinde ca se aiba calificatiunea pedagogica pentru scólele elementare populare, si se posiéda deplinu limbele serba, romana si magiara.

Recursele instruate trebuintiosu, si adresate catra inaltilu ministeriu reg. ung. de culte si invetiamentu, se se trimite comitetului administrativu alu comitatului Carasiu, in Lugosiu, pana in **15. Iuliu a. c. st. nou.**

Popovici m. p.

1—3.

Pentru vacant'a parochia *Furdea et filia Hasésci* din prott. Fagetului, prin acést'a se escrie a 2 ora concursu, cu terminulu pana in **29 Juniu st. v: 1878.**

Emolumintele sunt: Un'a sesiune urbariala de 32 jugere estravilanu, birulu dela 115 de casa cu stola usuata.

Doritorii, cari voescu a competá pe acesta parochia, au recursele lorú ale instrú conformu dispositiunilorú stat. org: bisericescu si a le substerne Preaonoratului Domnu protopresbiteru *Atanasiu Ioanovicu* in Fagetu.

Furdea et Harsesci in 1 Iuniu 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine **Atanasiu Ioanovicu** protopresbiteru.

2—3.

Se escrie concursu pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a gr. or. confesionata romana din comuna *Rusova-noua*, dieces'a Caransebesiului, protopresbiteratulu Bisericeii-albe, comitatulu Carasiu, devenita vacanta prin resignarea de buna-voia a fostulu invetiatoriu *Iosifu Miocu* — pana $\frac{6}{18}$ **Augustu a. c.** in care di va fi si alegerea.

Emoluminte sunt: a) in bani gata in care e computata: clisa, sare si luminele facendu toate la olalta 110 fl. b) spesele conferintionale 10 fl. c) in naturali optu metie grâu si doisprediece meti de cucurudiu; d) 4 orgie de lemne din care are ase incaldi si scól'a; e) doue jugere de pamentu aratoriu clasa prima, o gradina de 600 □-l estravilana, cuartiru liberu si gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntú avisati asi asterne recursele lorú bine instruate prescrielorú statut. org. bisericescu pana in 3. Iuliu a. c. st. v: Pre. O. D. *Iosifu Popovicu*, protopopu in Jamu; căci cele ce vor merge mai tardiu nu se voru luá in considerare.

Si in fine fia care recurrentu are a se infatiosá in susu numit'a comuna in vre-o duminica ori serbatóre in s. biserica spre a-si aretá desteritatea in cantari si tipicu bisericescu.

Rusova-noua 5. Iuniu, 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopopulu tractualu, **Iosifu Popovicu**,

2—3.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confesionala romana din *Binisu*, protopresbiteratulu Oravitiei, Comitatulu Carasiului, escriinduse conformu decisiunei v. Consistoriu concursu pana in 9. Aprilie a. c. si ne aretanduse recurrenti pentru dobandirea acestui postu, — Comuna a mai dedicatu salariulu invetiatorescu, — deci acuma de nou se deschide concursu pana in **8. Iulie a. c.**

Emolumintele sunt: 500 fl. v. a. in bani gata, sieze orgii de lemne pentru incaldirea scólei, cuartiru liberu, — 2 jugere de pamentu, gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntú avisati a-si trimite recursele lorú proviedute cu documentele necesarii instruate in sensulu statutului organicu si adresate Comitetului parochialu, la D. Protopresbiteru *Iacobu Popovicu* in Oravitia.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. Protopresbiteru tractualu.

3—3.

In urmarea decisiunei V. consistoriu alu Caransebesiului, se escrie concursu pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confesionala gr. or. romandin *Gorua*, Protopresbiteratulu Oravitiei, pana in **9 Iuliu a. c.**

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. in bani, 4 orgii de lemne, cuartiru liberu, si gradina pentru legumi

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de asi trimite recursele lorú instruate in intielesulu statutului organicu, si adresate comitetului parochialu, Domnului Dist. protopresbiteru *Iacobu Popovicu* in Oravitia. Insa de vreme ce in acésta Comuna se afla si unu adiunctu a repaosatului invetiatoriu, se observa, că in casu, deca adiunctulu n'aru deveni alesu, atuncea are se se bucuire de a 3 parte din totu beneficiulu invetiatorescu in decursu de unu anu, socotitu dela datulu aprobării noului invetiatoriu.

Gorua in 8 Maiu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. Protopresbiteru alu Oravitiei.